

Varovalni dejavniki

za preprečevanje medvrstniškega nasilja

KAKOVOST
V VZGOJI IN
IZOBRAŽEVANJU

Medvrstniško nasilje (MVN) od vseh vključenih deležnikov (učencev, učiteljev, staršev, svetovalnih delavcev) zahteva **sočutnost** in **pristnost**. Je pojav, ki se odraža v dinamiki vrstniške skupine, zato je za uspešno odzivanje in preprečevanje potrebno v **ospredje postavljati odnose** (npr. med učenci, med učenci in učitelji). Pomembno je, da vsi deležniki na področju šolstva delujemo aktivno v smeri preprečevanja in zmanjševanja medvrstniškega nasilja.

KAJ LAHKO *kot učitelj*

PREVENTIVNO STORIM ZA PREPREČEVANJE MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA?

Krepim občutek pripadnosti šoli pri učencih

Zaznavam odnose učencev v šoli in spodbujam ustvarjanje varnega ter podpornega okolja. Pri učencih spodbujam pozitivno šolsko klimo in jim predstavljam raznolike preventivne programe.

PRIMER Dovzeten sem za počutje svojih učencev v razredu. Naslavljam, da se pozitivni občutki do šole lahko razvijejo na različne načine (npr. znanje pri predmetih, druženje z vrstniki, interesne dejavnosti ...).

Spodbujam socialne in čustvene kompetence učencev

Prispevam k razvoju samospoznavanja, prepoznavanja in regulacije lastnih čustev, empatije in spoštljive komunikacije.

PRIMER Učencem večkrat ponudim besedišče in priložnost za odprto ter spoštljivo izražanje lastnih čustev in občutkov, prepoznavanje občutkov drugih in jih usmerjam v spoštljivo komunikacijo.

Krepim rezilientnost učencev

Nekateri učenci zaradi doživljanja nemoči ob doživljanju MVN sprejmejo vlogo žrtve in se nasilju ne morejo zoperstaviti. Rezilientnost lahko prispeva k zmožnosti soočanja z nasiljem, tako z vidika žrtev kot tudi z vidika opazovalcev nasilja.

PRIMER Nagovarjam pomen rezilientnosti v razredu. Učencem na primerih razlagam, kako lahko krepijo rezilientnost, saj je premagovanje izzivov način za krepitev te veščine. Hkrati pa nasilja ne minimaliziram in ga obravnavam resno ter sem sočuten do perspektive žrtve.

Krepim sposobnost zavzemanja perspektive drugega

Spodbujam razvijanje empatije, saj to omogoča učencu, da se vživi v doživljanje drugega. Ob pojavu medvrstniškega nasilja to lahko poveča možnost ukrepanja.

PRIMER V razredu naslavljam, da obstajajo različni pogledi na isto situacijo in da se perspektive posameznikov razlikujejo.

Spodbujam razvoj pozitivnega odnosa do sebe pri učencih

Učenci za krepitev pozitivnega odnosa do sebe potrebujejo čim več izkušenj, saj so le na ta način lahko kos vrstniškim izzivom. Tako npr. višja samopodoba in samospoštovanje lahko prispevata k zmanjšanemu tveganju za doživljanje MVN.

PRIMER Izpostavim, da pozitiven odnos do sebe ni nekaj, kar se enostavno zgodi, ampak ga je potrebno negovati s sočutjem do sebe, prepoznavanjem svojih dobrih področij in področij, na katerih je možen napredek.

Učencem nudim oporo

Učitelji smo ključni pri preprečevanju in odzivanju na nasilje, vendar le, če učenci zaznavajo, da imajo našo oporo in da nam je pristno mar zanje.

PRIMER Zapomnim ali zabeležim si stvari o svojih učencih ter jim z dejanji pokažem, da imam to, kar mi zaupajo, v mislih.

Spodbujam učence k razvoju kakovostnih odnosov z drugimi učenci

Vrstniška podpora in vključujoči odnosi med učenci sta ključna varovalna dejavnika, zato razvijam pozitivne odnose med učenci.

PRIMER Učencem med poukom dajem priložnost, da si pomagajo in sodelujejo drug z drugim ter med seboj tvorijo nove vezi.

KAJ LAHKO *kot ravnatelj* PREVENTIVNO STORIM ZA PREPREČEVANJE MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA?

Spodbujam razvijanje socialnih in čustvenih kompetenc učiteljev

Pomembno je, da učenci učitelje doživljajo kot nekoga, ki lahko pomaga. To dosežemo s krepitvijo socialnih in čustvenih kompetenc pri učiteljih. Na šoli lahko to naslavljam z različnimi programi za profesionalni razvoj učiteljev.

Spodbujam in podpiram razvoj kakovostnih odnosov med učenci in učitelji

Učitelj pri delu potrebuje avtoriteto, hkrati pa potrebuje znanje, kako se približati učencem. Spodbujam izobraževanja, kjer lahko učitelj krepí odnoso kompetentnost (npr. v programih nadaljnega izobraževanja), manj formalne oblike učenja (npr. vzpostavitev intervizijskih skupin na šoli ter druge prakse, ki krepijo učiteljevo zmožnost reflektivnega raziskovanja lastne prakse).

DEFINICIJA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA IN PERSPEKTIVA ŽRTVE

Medvrstniško nasilje pomeni nasilje, ki se ponavlja, je namerno in predstavlja neenakost moči med vključenimi učenci. Tudi hudo enkratno dejanje predstavlja MVN in je lahko sredstvo za doseganje ciljev učencev. Nasilje je navadno opredeljeno kot telesno, besedno, odnosno in spletno. Pri presojanju neravnovesja moči pa v ospredje postavljamo perspektivo žrtve.

VAROVALNI DEJAVNIKI IN DEJAVNIKI TVEGANJA ZA MEDVRSTNIŠKO NASILJE

K preprečevanju ali nastanku nasilja prispeva veliko dejavnikov. Ti dejavniki zajemajo individualne značilnosti učencev, so prisotni na ravni šole (npr. vrstniška dinamika v posameznih oddelkih) in se razpršijo tudi širše v različnih sferah življenja mladostnikov.

PRIPOROČILA ZA PREPREČEVANJE NASILJA IN ZOPERSTAVLJANJE NASILJU

Raziskava **LDN Bullying**, ki jo je pripravil **Igor Peras, mag. psih. na Pedagoškem inštitutu (PI)**, opredeljuje priporočila za preprečevanje in odzivanje na medvrstniško nasilje, ki so pomembna z vidika šol in zaposlenih na šolah. Priporočila so bila oblikovana na PI in izhajajo iz pregleda literature in analiz podatkov mednarodnih raziskav (PISA, TIMSS, PIRLS, ICCS).

V besedilu uporabljeni izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženski in moški spol.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

PEDAGOŠKI INŠTITUT

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Letak je nastal na Uradu za razvoj in kakovost izobraževanja, Sektorju za kakovost in analize na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje, v okviru projekta Analitsko središče, ki se financira z evropskimi sredstvi za okrevanje in odpornost.

Skenirajte QR kodo
za več informacij
o raziskavi LDN
Bullying.